

Theater is strikt verboden door extremisten die de plak zwaaien in Afghanistan, het land waar hij vijf jaar geleden samen met zijn vrouw Salima en dochtertjes Soraya en Nargis dood en verderf ontvluchtte. Maar vandaag staat Qadir Nadery (39) in ons land vrijuit op de planken in een anderhalf uur durende voorstelling over zijn vlucht. Het is letterlijk de rol van z'n leven.

• STEVEN SWINNEN •

Als ik het niet doe, wie zal dan ons verhaal vertellen? De doden kunnen niet spreken. Mijn arme vader — vermoord door rebellen vlak nadat we zijn gevlucht — zei altijd: 'Wie bang is, treft ook schuld.' Rationeel legt Qadir uit wat de doorslag gaf om het toch te doen. Na lange twijfel toch op het podium te kruipen en te acteren. Iets wat hij nog nooit heeft gedaan. Maar zo waren er de voorbije tien jaar veel zaken die hij nog nooit had gedaan en waartegen toneelspele klein bier is. De twijfel was er omdat Qadir zich zelfs in ons land niet echt veilig voelt. Hij gebruikt een schuilnaam. Herkenbaar op de foto gaat hij pas nu voor het eerst. Omdat wie naar de voorstellingen komt kijken — nu via een livestream, maar dit najaar hopelijk in culturele centra — hem toch ook kan zien. Maar tot drie keer toe vraagt hij om de echte naam van de terreurbeweging, het schrikbewind dat z'n thuisland Afghanistan al jaren behekt tot één van de meest onheilspellende plekken op aarde, niet te noemen in de krant. De term die rijmt op het woord dat de Duitsers aan de autosnelweg gaven, *Autobahn*. «Want er zijn kwade geesten die dagelijks googelen over wat er in het verre buitenland verschijnt en je bent nergens veilig.» Althans hij toch niet.

De knikkers

Het theaterstuk van regisseur Stefan Perceval waarin Qadir de hoofdrol speelt, is gebaseerd op 'De knikkers van Qadir'. Dat boek schreef hij afgelopen jaar samen met geluksonderzoeker Leo Bormans. Het is het verhaal van een troosteloos bestaan in het land dat helemaal onderaan bengelt in de 'Global Peace Index'. Waar oorlog van generatie op generatie een constante blijft zoals de vier seizoenen, maar dan grilliger. Waar vrienden en familie dag in dag uit een doelwit blijven en geregeld neerzigen, als waren ze figuurtjes met bril, hoed of rode haren uit het gezelschapsspel 'Wie is het?' Het verhaal gaat over de Hazara, een etnische groep uit het berggebied in Centraal-Azië die — ook



door veel Afghanen hier — met de nek wordt aangekeken. Het gaat over de 7.000 kilometer lange vlucht van Afghanistan tot Leopoldsborg. Speelbal van mensensmokkelaars, sluipend over de grond, klauterend over bergen en dobberend op een kolkende zee. En dan, als uitsmijter, een jaren durende

strijd met de 'Grote Portier' (het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen) die drie keer met een retourticket zwaaide, alvorens Qadir en z'n gezin toch als vluchteling te erkennen.

'Moeilijk' Nederlands

Na zo'n beproeving ben je natuurlijk niet meer bang om wat er zou kunnen mislopen op een podium. Maar moeilijk was het wel om dat Nederlands te onthouden. «Héél moeilijk», lacht Qadir. «Maar jullie hebben zo'n

'Wereld' is een belangrijk woord in de voorstelling. Maar ik blijf altijd zeggen: 'wij-relt'. Vijanden is ook zo'n lastig woord. Dat heb ik uren thuis gezegd voor de spiegel. (lacht) En als het gaat om een meisje, dan zeggen jullie 'un' meisje, maar ik altijd: één meisje. En dat is niet goed. Maar ik krijg goede hulp.»

Zoals 'La vita è bella'

Knikkeren deed Qadir als kind en met z'n knikkers in z'n broekzak voelde hij zich onsterfelijk. De knikkers waren één van de weinige souvenirs die mee in de rugzak gingen op de vlucht. Ook in de voorstelling: witte jurkjes. Ze symboliseren de hoop van het gezin op een goede afloop. Wie hier al eens opgelucht is na een netjes verlopen restaurantbezoek met twee kleuters: beeld je in wat het moet zijn om met kinderen van twee en vier een maandenlange en levensgevaarlijke exodus te maken. Net zoals Guido, het Joodse hoofdpersonage in de Oscar-winnende film 'La vita è bella' met een knap verhaal z'n zoontje de gruwel van het concentratiekamp liet verteren, vertelden ook Qadir en z'n vrouw hun dochtertjes een fabeltje. «We kochten in Iran twee witte jurkjes en we vertelden hen dat we op weg waren naar een groot trouwfeest. Maar dat ze wel vaak heel stil moesten zijn. Dat is moeilijk, maar voor ons is dat normaal. Tijdens onze vlucht zagen we een meisje (goed uitgesproken, red.) van tien jaar. Ze was helemaal alleen

en probeerde van Afghanistan naar Europa te gaan: duizenden kilometers over de bergen en de zee. En ze is toegekomen. Hier in België mogen kinderen van tien van hun ouders nog niet alleen naar het dorp gaan omdat ze bang zijn.» Met Het Gevolg maakt Stefan Perceval al jaren voorstellingen en geregeld ook met kwetsbare jongeren en volwassenen. «Dat gaat, maar dat is doorgaans toch een groeiproces van een jaar of zes», zegt de regisseur. «Nu gaan we in vijf maanden tijd met Qadir van nog nooit op een podium tot de Champions League. Dat is toch een beetje te vergelijken met iemand die nog nooit op een bal trapte tegen Messi laten spelen. Maar hij doet het fantastisch.» De voorstelling kwam tot stand zoals een breiwerk: zin per zin. Als iets te lastig was, werd naar een alternatief gezocht. «Natuurlijk hadden we er Stefaan Degand of Wim Opbrouck naast kunnen zetten en die zouden dan virtuoos spelen en geregeld eens

TIJDENS ONZE VLUCHT

ZAGEN WE EEN MEISJE

VAN TIEN JAAR. ZE GING

HELEMAAL ALLEEN VAN

AFGHANISTAN NAAR

EUROPA: DUIZENDEN

KILOMETERS... HIER IN

BELGIË MOGEN KINDEREN

VAN TIEN VAN HUN

OULDERS NOG NIET

ALLEEN NAAR HET DORP

ACTEUR QADIR NADERY

het balletje opzijleggen naar Qadir, maar dan heb je zijn verhaal niet meer. De puurheid van een mens te zien die zijn eigen leven speelt — en dat is dan ook nog eens een koningsdrama à la Shakespeare — is van onschatbare waarde. De impact op het publiek is veel groter. Sien Eggers kan prachtig een demente vrouw spelen, maar dat blijft Sien Eggers die een demente vrouw speelt. Het is allemaal gemakkelijk gezegd van 'ze komen hier profiteren en dit en dat', maar Qadir vertelt het echte verhaal. Wanneer hij de zin 'de dood trekt aan mijn schoenen' uitspreekt, dan is dat ook echt zo. Als veertienjarige je beste vriend en je baas bij een bomaanslag zien sterven, dat doet iets. Tijdens hun vlucht is het driejarige zoontje van Qadir en z'n vrouw in hun armen gestorven. Toen we dat in de voorstelling stopten, hebben we die dag maar drie zinnen geoefend. Meer ging niet, het hele team had het daar te lastig mee.»

Aanslag zoals Bataclan

Het is wellicht een logisch gevolg van dat zijn filter voor gruwel niet meer zo fijn is afgesteld, maar zonder de waarschuwing 'niet voor gevoelige kijkers' toont Qadir na de repetitie een amateurfilmpje van een theater op de Franse ambassade in Kabool. Na luttele seconden ontploft er een bom en weerklinkt hetzelfde gehuil dat tijdens de aanslag op de Bataclan door merg en been ging. «Ik werkte daar op die ambassade en had ook dood kunnen zijn, maar ik was er die avond niet. In Afghanistan zijn boeken en theater door terroristen verboden. Ze verstoppen bommen en plegen aanslagen op markten en scholen. Wie toneel speelt, snijden ze de tong af. In de voorstelling zeg ik dat ik al elf keer aan de dood ben ontsnapt, maar het is veel meer. Meer dan dertig keer. Maar dat telt nu niet meer. Dat ik hier nu toch op het podium mag staan, voelt als de overwinning.»

'De knikkers van Qadir' is op 27, 28 en 29 januari vanuit Het Gevolg in Turnhout te volgen via livestream, die 10 euro kost. Meer info over het boek en de voorstelling op www.deknikkersvanqadir.com.

— ADVERTENTIE

AANKONDIGING RAADPLEGING BEVOLKING GRUP Leidingstraat Viersel Walem

Op 18 december 2020 heeft de Vlaamse Regering de startnota over het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Viersel Walem' goedgekeurd. Het voorgenomen plan heeft betrekking op delen van het grondgebied van Rumst, Sint-Katelijne-Waver, Duffel, Lier, Nijlen en Zandhoven.

Over de startnota wordt advies ingewonnen en wordt het publiek geraadpleegd. De raadpleging loopt van 2 februari 2021 tot en met 2 april 2021. De bevolking wordt uitgenodigd haar inspraakreacties over de startnota te geven. Iedereen kan deelnemen. De startnota en alle informatie over het openbaar onderzoek vindt u op de website van het Departement Omgeving: grups.omgeving.vlaanderen.be

De startnota ligt tijdens de inspraakperiode ter inzage bij Rumst, Sint-Katelijne-Waver, Duffel, Lier, Nijlen en Zandhoven. Gezien de maatregelen in zake de Corona-besmetting is het noodzakelijk eerst contact op te nemen met een gemeente en een afspraak te maken. De contactinformatie voor een afspraak vindt u ook op de website van het departement Omgeving.

Er wordt een publiek informatiemoment in de vorm van een webinar op dinsdag 2 maart 2021 van 19u tot 20u30. De startnota wordt dan toegelicht en u kan vragen stellen aan de opstellers van het plan. Gezien de maatregelen inzake de Corona-besmetting is het noodzakelijk vooraf in te schrijven. Dat kan via 02 553 38 00.

Inspraakreacties kunnen worden ingediend tot uiterlijk vrijdag 2 april 2021 via de website van het Departement Omgeving. Reageren kan ook per brief. Stuur uw brief naar Departement Omgeving, Graaf de Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20 bus 7, 1000 Brussel of lever hem af tegen ontvangstbewijs bij één van de betrokken gemeenten.

DEPARTEMENT
OMGEVING



Vlaamse
overheid

omgeving.vlaanderen.be

DE PUURHEID VAN EEN MENS TE ZIEN DIE ZIJN EIGEN LEVEN SPEELT — EN DAT IS DAN OOK NOG EENS EEN KONINGSDRAMA À LA SHAKESPEARE — IS VAN ONSCHATBARE WAARDE

THEATERMAKER STEFAN PERCEVAL

spreekwoord: 'Waar een wil is, is een weg.' En daar hou ik mij aan vast. Ik wil dit heel graag en het gaat ook lukken. Ik wil graag mensen inspireren en het verhaal vertellen dat ik heb meegemaakt. Sommige woorden zijn lastig om uit te spreken, want als de klinkers niet kloppen, verstaan jullie me niet.